

בַּעַל מוֹם - עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה אף לרבי יהושע, שנאמר (במדבר כה, יב): "אֵת בְּרִיתִי שְׁלוֹם", כשהוא שלם ולא כשהוא חסר:

משנה ב

וְכֻלָּם - עבד ואשה **שֶׁהֵיְתָה תְרוּמָה בְּתוֹךְ פִּיהֶם** ואכלו מתחילה בהיתר, ובאמצע האכילה אמרו להם שהם אסורים בתרומה, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִבְלְעוּ** - יסיימו לאכול וישלמו קרן וחומש, **וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יִפְלוֹטוּ** - יוציאו מתוך הפה. אבל בבן גרושה או בן חלוצה שמעולם לא אכלו בהיתר, מודה רבי אליעזר שיפלוט, שכן מעולם לא היו ראויים לכך.

אָמְרוּ לוֹ - לכהן **נִטְמָאתָ עַכְשֵׁי וְנִטְמָאתָ תְרוּמָה** שבפיר, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִבְלְעוּ** מה שבפיו, **וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יִפְלוֹטוּ**.

אמרו לו, בתחילה **טָמֵא הָיִיתָ וְטָמְאָה הָיְתָה תְרוּמָה**, או אדם סתם **שֶׁנִּדְעַע שֶׁהוּא אוֹכֵל טָבֵל, וּמַעֲשֵׂי רָאשׁוֹן שְׁלֵא נִטְלָה תְרוּמָתוֹ, וּמַעֲשֵׂי שְׁנֵי וְהַקֵּדֵשׁ שְׁלֵא נִפְדּוּ, או שְׁטַעֲמֵם טַעֲמֵם פִּשְׁפִּישׁ לְתוֹךְ פִּי, בְּכֹל אֵלוֹ - הָרִי זֶה יִפְלוֹט:**

משנה ג

הָיָה אוֹכֵל בְּאִשְׁכּוֹל ענבים אכילת ארעי, הפטור ממעשרות²⁷ **וְנִכְנַס תוֹךְ כַּדֵי אֲכִילָה מִן הַגֶּנֶזֶה**

לְחֻצֵר ושם חייב במעשרות, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:** כיון שהתחיל לאכול בהיתר - יצא מהחצר ו**יִגְמור** לאכול בגינה, אבל לא יאכל בחצר. **וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר:** כבר הוקבע למעשר, לפיכך **לֹא יִגְמור** את אכילתו אפילו בגינה עד שיעשר.

היה אוכל אכילת עראי בערב שבת ו**חֲשָׁכָה לַיְלִי שַׁבַּת** והשבת קובעת למעשר,

ר' עובדיה מברטנורא והלכה כרבי יהושע: **ב וכולם.** עבד ואשה שאכלו מתחלה בהיתר, בהא קאמר ר"א דיבלעו, אבל בן גרושה או בן חלוצה דמעולם לא אכלו בהיתר מודה רבי אליעזר דיפלוט, מידי דהוה אטמא היית, או טמאה היתה התרומה קודם שנתנה לתוך פיו דמודה ר"א דיפלוט: או שטעם טעם פשפש. שרץ, כשמוללין אותו ריחו מאוס ביותר, והוא מצוי בכותלים ובמטות, וקורין לו בערבי בקי"ו ובלע"ז צימיצ"א, והלכה כר"י: ג היה אוכל באשכול. תלש אשכול מגפן שבגינה והיה אוכל והולך עד שנכנס לחצר, וחצר קובעת למעשר, ואפילו אכילת עראי אסורה עד שיתרום ויעשר: ר' אליעזר אומר יגמור. לא שיאכל בחצר. אלא יצא חוץ לחצר ויגמור לאכול האשכול בגינה: לא יגמור. ואפילו בגינה, עד שיעשר: חשיכה לילי שבת. והיה אוכל אכילת עראי,

ביאורים והרחבות

27. **הקדמה:** אין הטבל מתחייב במעשרות עד שיראה פני הבית, שנאמר (דברים כו, יג): "בערתי הקדש מן הבית", וכל הפירות הנאכלים בגינה או בשדה אינם חייבים במעשרות, לפי שזו אכילת עראי. ולא רק הבית קובע למעשרות אלא אף החצר, ומשהוכנסו הפירות לחצר אסור לאכול מהם אפילו אכילת ארעי, עד שיעשרם. וכן שבת קובעת למעשר ואסור לו לאכול מן הטבל אכילת עראי בשבת, לפי שמשעה שנכנסת שבת הכל מתוקן ומוכן לאכילה והפירות מתחייבים למעשר.

ר' עובדיה מברטנורא ושבט קובעת למעשר ואפילו אכילת עראי אסורה: יגמור. למוצאי שבת, אבל בשבת עצמו מודה דאסור: לא יגמור. אפילו למוצ"ש, עד שיעשר. והלכה כרבי יהושע: ד ישפך. ואין כאן משום אבוד תרומה, מפני שאסור לשתותו, שמא שתה ממנו נחש: ושאר כל המשקים מותרים. שאין נחש שותה מהן. אלא שהדבש והציר והמוריים ושומים כתושבים, כל אלו הוזכרו בגמ' לאסור, שהנחש שותה מהן: כמה ישנה. כמה יעמדו מגולין: הרחש. הנחש, ולפי שהולך על גחונו קרוי רחש, שאינו נראה כמהלך אלא כרוחש ומתנענע: ממקום קרוב. פירשו בו (חולין י:) כדי שיצא מתחת און הכלי וישתה ויחזור לחורו: ה שיעור המים. להיות אסורים משום גלוי: כדי שתאבד בהן מרה. אם היו מרובים כל כך עד שארס הנחש יפסד ויאבד בהן אין בהן משום גלוי. ויודעין היו כמה ארס הנחש מטיל בפעם אחת: מרה. הארס שהנחש מטיל קרוי מרה: בכלים כל שהן. אפילו מרובין כל שהן יש בהן משום גלוי כשהמים בכלים: ובקרקעות עד מ' סאה. יש בהם משום גלוי, טפי מהכי אין בהן משום גלוי שהארס מתבטל בהם. ואין הלכה כר". ומעין המושך אפילו כל שהוא אין בו משום גלוי. ומים מגולים כשם שאסור לשתותן כך אסור להשקותן לבהמתו ולרחוץ בהן פניו ידיו ורגליו, ולגבל בהן את הטיט, ולהשתמש בהן

רבי אליעזר אומר: יגמור לאכול במוצאי שבת, שמודה שבשבת אסור, ורבי יהושע אומר: לא יגמור אפילו במוצאי שבת עד שיעשר, שכבר נקבע למעשר:

דברים האסורים משום גילוי משקים

משנה ד

יין של תרומה שנתגלה - ישפך ואין חשש לאיבוד תרומה, משום שאסור לשתותו או להשתמש בו מפני הסכנה שמא שתה ממנו נחש והטיל בו ארס, ואין צריך לומר יין של חלין שנתגלה שישפך. שלשה מיני משקים אלו אסורין משום גלוי: המים והיין והחלב. ושאר כל המשקים, מתרין שאין הנחש שותה מהם.

כמה ישנה מגולין והיו אסורין? כדי שיצא הרחש היינו הנחש ממקום קרוב וישתה²⁸:

משנה ה

שעור המים המגולין שיהיו אסורים משום גילוי, עד כדי שתאבד בהן המרה - הארס, שאם היו המים מרובים כל כך עד שארס הנחש יפסד בהם, אין בהם משום גלוי. **רבי יוסי אומר:** המים שבפלים, כל שהן אפילו מרובים - אסורים. ובקרקעות - המים שבקרקע, עד ארבעים סאה אסורים, יתר מכן מותרים מפני שהארס בטל בהם:

משנה ו

נקורי - חורים על גבי תאנים, וענבים, וקשואין, והדלועין, והאבטיחים, והמלפפונות, אפילו

ביאורים והרחבות

28. בגמרא חולין (י, א) למדין: אמר רב יצחק בריה דרב יהודה: כדי שיצא מתחת און כל וישתה. וכוננתו כדי שיצא מתחת און כלי וישתה, ויחזור לחורו.